

ETTEKANNNE

MIKS ON ENAMIK TÄNASEID
„UUENDUSI“ UNUSTATUD VANA?

Rain Mikser

- „Vajadus” muutuste järele on Euroopa ajaloos osutunud sääraseks malakaks ning see on õigustanud sedavõrd paljut tegelikult tarbetut, rumalat või traagilist, et praeguseks peaks olema kinnistunud põhimõte, mille kohaselt selle propageerimisele tuleb alati vastata väga kindla küsimusega: miks? See ei ole konservatism, isegi mitte väikese „k” - ga, vaid terve mõistus. Me peaks meelde tuletama, kui mitu korda me oleme samas kohas juba varem olnud.

- (The Guardian, 1998; viidatud Goodson 2000, 109).

**• Miks on paljud tänased
„uuendused” unustatud vana?**

- Koolireform on pikka aega olnud üks armastatumaid viise püüda muuta mitte üksnes haridust, vaid kogu ühiskonda. Uuendustuhinas nähakse õpetajad sageli „lubjakatena”, kes tõrjuvad muutusi.

- (Tyack 1991, 4)

- **Kes kuulab õpetajat? Kuidas õpetaja näeb viimaste aastakümnete haridusmuutusi?**

- Tõepoolest ei kaldu osa õpetajaid, eriti kogenumad, muutustevaimustust jagama.
- Põhjus võib osalt olla õpetajates endis, aga on ennatlik arvata, et *ainult* neis endis.

- Vähe on kriitiliselt uuritud *muutustealgatusi endid* ning *algatajate motive*. Nende puhul ilmnevad aga mitmed seaduspärad.

- 1) Vähene tähelepanu muutustealgatuste *aegruumilisele* mõõtele: algatusi propageeritakse ühekülgset pigem viimase aja maailmatrende kui omamaist ajaloolist hariduskogemust arvesse võttes.

- Kas neid lõputuid ja pidevaid... tuuli on kogu aeg vaja? Laseme natukene aera seada, anname aega! Teeme ühe asja ära ja siis lähme edasi! Vaatame tagasi, mis siin head oli või mis jamasti oli. Kui oli mingi asi jama, et vaat noh... hakkame nüüd seda muutma. Aga mitte, nagu Peeter Kreitzberg, kadunud, ütleb, et... sada aastat me reformime Eesti kooli. Ja siis... kes on see, kes tuleb, ütleb meile kusagilt Ameerikast või mida iganes, et meie haridus on niisugune või naasugune? Kes on Ameerikasse läinud, eestlased, on väga hästi hakkama saanud.

- Laine, 60

- 2) Kohatu haridusmuutuste *periodiseerimine* – arusaam, justkui peaks poliitilise muutusega alati kaasnema täpselt samasuunaline ja üleüldine muutus hariduses.

- Raske öelda, mis perioodist täpselt mingi põhimõtte pärineb. Mõned „nõuka-aegsed” põhimõtted on tegelikult palju vanemad. Need lihtsalt tähendasid samade asjade nõudmist, mida nõuti ka nõuka-ajal. Seda kutsutakse klassikaliseks hariduseks, klassikaliseks kooliks: õppeained, mida õpitakse, reeglid, mida tuleb järgida... Tänapäeval pasundavad kõik: „Rohkem vabadust! Rohkem vastutust!” Aga see on sügav viga! Meie esimene haridusminister Peeter Põld ütles: „Vabadus ei ole hariduse lähtepunkt! Vaba ja autonoomne isiksus on hariduse tulemus!” Aga meie alustasime vales otsast. Meie alustasime: „Vabadus, vabadus, vabadus...!”

- Gerda, 69

- 3) „Vana” ja „traditsioonilise” ühekülgset negatiivne kujutamine: „Minevik on probleem, mille lahendus on tulevik” (McCulloch 2011).

- Vanemad õpetajad ütlevad küll, et nõukogude ajal olid mitmed asjad paremad. Kord. Meil oli õigus nõuda korda. Siis... hindamiseks olid meil vabamad käed. Ja kui ikka õpilane ei osanud, siis ta saigi kahe, mitte et õpetaja selle kahega tänapäeval karistab iseennast ja peab talle need järelevastamise plaanid trükkima. Kord. Bürokraatiat vähem. Siis minu isiklikust vaatepunktist – see pole küll moodne vaatepunkt, aga... meeskonnatöö ei sobi igale inimesele ja kellele ta ei sobi, no see ei pea pläägutama koos mingis seltskonnas ja aega raiskama. Las ta teeb oma tööd ise nii, nagu ta oskab. Kui ta oskab muidugi, jah.

- Aime, 74

- 4) Mitmete hariduspraktikate (näiteks *koostöö*) kujutamine põhimõtteliselt uuea, kuigi see on õpetajatele olnud omane kogu nende ametiajal.

- Tol ajal [ülikoolis ja üliõpilaste ehitusmalevas 1980. aastate alguses] oli vaat see „meie.” Praegu igaüks rabab nagu enda eest. [...] On ka muidugi korporatsioonid ja kõik... aga tol ajal oli siuke „meie”. Ka kursus oli „meie – me oleme tervik, me teeme koos, me hoiame kokku, me aitame, toetame üksteist!”. Oli ka rühmades selline... kollektiivsustunde arendamine. [...]. See nagu kasvas, et... et „me oleme üks löögirusikas, me suudame seda teha!” Võib-olla sealt on ka see, et omavahel lastega eeldad, et: „Me peame saama koos tehtud, see peab koos toimetatud saama!” Et sellist koostöökogemust... Et suhtlemist arendas ta ka muidugi hästi tohutult edasi.

• Doris, 55

- 5) Teatud õppemeetodite kampaanialik kasutamine ning teiste meetodite alatahtsustamine.

- Ma ei talu koolitusi, kus esimese liigutusena öeldakse: „Ja nüüd võtame rühmadesse!” Igatsen koolitust, kus inimene räägiks meeldival ja tõsisel teemal, annaks uusi vaatenurki. Traditsioonilist head loengut... igatsen meeletult. Meeletult igatsen sellist koolitust! Ma ei ole seda näinud... viisteist aastat või... Kõik need õpetajakoolitused on sellised mängud ja tsirkused. Rühmatöö? Minu arvates ei meeldi [kolleegidele samuti], aga see on... selline ohjeldamatu pealetung praegu... [...]. Ja kunagi ei saa ka objektiivset tagasisidet andda, et: „Mulle ei meeldi see”. Sest alati see õppejõud vaatab: „Oo, mis nad kirjutavad nüüd?” Ja kuidas sa ikka kirjutad, kui inimene on seitse tundi meeleheitlikult mingisugust tsirkust teinud. Ma olen viisakas olnud, kirjutanud, et: „Oi, jah, et tore oli ja kannatasin välja!” Ma pole halvasti öelnud, jah. Kuigi võib-olla mõnikord peaks lausa.

• Helve, 60

- **Arutelu jätkub raamatus ja loodetavasti ka siinsamas...**

-

- **Aitäh!**

VectorStock®

VectorStock.com/2024/294